

FİNANSMAN GİDER KISITLAMASININ FİNANSAL PLANLAMALARA ETKİLERİ

I-GİRİŞ

Finansman gider kısıtlaması müessesesi 1.1. 2013 tarihinde yürürlüğe girmek üzere 6322 sayılı yasa ile Türk Vergi Hukukuna girmiştir.

Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 41. maddesine aşağıda yazılı 9. bent eklenmiştir;

"Kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan kısmı" gider olarak indirilmesi kabul olunmaz.

Kurumlar Vergisi Kanununun 11.maddesinin (i) bendine eklenen yukarıdaki hükme paralel finansal gider kısıtlamasına ilişkin hüküm ise aşağıdaki gibidir;

"i) Kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri dışında, kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan kısmı" kurum kazancının tespitinde kabul edilmez.

Ancak indirim oranının yasada yer alan yetki gereği Cumhurbaşkanınca belirlenmesi zorunluluğu ve bu yetkinin 2021 yılına kadar kullanılmaması sonucu bu tarihe kadar uygulanamamıştır.

3.2.2021 tarih ve 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile oran 01.01.2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi kazançlarına uygulanmak üzere, hem gelir vergisi mükellefleri ve hem de kurumlar vergisi mükellefleri bakımından yüzde 10 olarak belirlenmiştir.

Uygulamanın esas ve usullerini tespit etmek üzere Gelir İdaresi Başkanlığınca 18 numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile 36 numaralı KDV Genel Tebliği yayınlanmıştır.

Gelir İdaresi Başkanlığınca Kurumlar vergisine yönelik usul ve esaslar tebliği yayınlanmış ancak gelir vergisine ilişkin olarak henüz bir tebliğ

yayınlanmamıştır. Ancak kurumlarla aynı usul ve esasların gelir vergisi mükellefleri bakımından da uygulanacağını söylemek mümkündür.

Yazımızın konusunu esas itibariyle finansman gider kısıtlaması ile ilgili uygulamanın usul ve esaslarının açıklanması oluşturmaktadır.

II-FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI UYGULAMASININ ESASLARI

1.Uygulama kapsamındaki mükellefler

Gerçek usulde vergilendirilen ve bilanço esasına göre defter tutan ticari kazanç ve zirai kazanç sahibi gelir vergisi mükellefleri ve bilanço esasına göre defter tutan aşağıda yazılı kurumlar haricinde olan kurumlar vergisi mükellefleri gider kısıtlaması kapsamına girmektedir.

Kapsam harici bulunan kurumlar vergisi mükellefleri tebliğde şu şekilde sıralanmıştır;

- İşletme Hesabı Esasına Tabi Mükellefler
- Kredi Kuruluşları
- Finansal Kuruluşlar
- Finansal Kiralama Şirketleri
- Faktoring Şirketleri
- Finansman Şirketleri
- Sermaye Piyasası Kurumları

2.Uygulama dönemi

Finansman gider kısıtlaması, 2021 yılının ilk geçici vergi döneminde uygulanmaya başlanacaktır. Her geçici vergi dönemi sonu itibariyle kurumların, kısıtlamaya tabi olup olmadıklarının tespiti gerekmektedir.

Özel hesap dönemine tabi mükelleflerin 2021 yılı içerisinde başlayan ve 2022 yılı içerisinde sona eren vergilendirme dönemlerinde finansman gider kısıtlaması uygulanmaya başlayacak. 2021 yılı içerisinde sona eren hesap döneminde ise uygulama yapılmayacaktır.

3.Finansman Gider Kısıtlaması Uygulamasında Yabancı Kaynak, Özkaynak ve Yatırım Tanımları

Yabancı kaynak: Bilançonun kısa vadeli yabancı kaynaklar ve uzun vadeli yabancı kaynaklarının toplamı olarak tanımlanmıştır. Tanımda yabancı kaynak kapsamının oldukça geniş tutulduğu görülmektedir.

Öz kaynak: Vergi Usul Kanunu'nun 192. maddesine göre; "aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark, müteşebbisin işletmeye mevzu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder.

Yatırım: Duran varlık kullanılmaya hazır hale gelinceye kadar yatırım projelerine ilişkin olarak "Yapılmakta olan yatırımlar" hesabında izlenen tutarlar da dahil olmak üzere her türlü (teşvik belgeli veya belgesiz) amortismanına tabi iktisadi kıymetleri ifade ettiği açıklanmıştır.

Her bir geçici vergi döneminin son günü itibariyle finansman gider kısıtlaması öncesi Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre çıkarılacak bilançodaki öz kaynaklar ile yabancı kaynaklar esas alınması öngörülmüştür.

4.Kısıtlama Kapsamına Giren Gider ve Maliyet Unsurları

Yabancı kaynağın kullanım süresine bağlı olarak doğan her türlü faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı, faktöring kuruluşlarına verilen iskonto bedelleri ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları kısıtlamaya tabi olacaktır.

Ancak yabancı kaynaklar ile öz kaynaklar farkının aşan kısmına isabet eden ve yatırım maliyetine isabet edenler dışındaki gider unsurları dikkate alınacaktır.

5.Kısıtlama Kapsamına Girmeyen Gider ve Maliyet Unsurları

➤Herhangi bir yabancı kaynak kullanımına bağlı olmaksızın yapılan giderler. Teminat mektubu komisyonları, ipotek masrafları vb. giderler.

➤Zorunlu olarak ya da mükellefin ihtiyarında yatırım maliyetine eklenen gider ve maliyet unsurları.

➤Finansman geliri azalması niteliğinde olana erken ödeme veya peşin ödeme iskontoları.

➤Örtülü sermaye, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı veya binek otomobillerde gider kısıtlaması nedeniyle KKEG olarak dikkate alınmış kısımlar.

➤Bir yabancı bir kaynağın kullanım süresine bağlı olarak doğmayan gider ve maliyet unsurları. Kredi sözleşmelerine ilişkin ödenen damga vergisi veya banka havale ücretlerine ilişkin ödenen BSMV gibi.

6.Finansman Gider Kısıtlamasının Tespiti

Örnek: X A.Ş.' nin 2021 yılında yabancı kaynak yükümlülüğü 125 milyon TL, öz kaynak toplamı 75 milyon TL ve yabancı kaynaklara isabet eden faiz ve kur farkı gideri ise 12.5 milyon TL olduğu varsayılmaktadır. A.Ş. devam eden

yatırımı dolayısıyla aynı dönemde kullanmış olduğu krediden kaynaklanan 2 milyon TL'lik finansman giderini yatırımın maliyetine eklemiştir. Bu döneme ilişkin toplam 12.5 milyon TL finansman giderinin 2 milyon TL'lik kısmı yatırımın maliyetine eklenmiş olduğundan finansman gider kısıtlamasının hesabında dikkate alınacak tutar (12.5 milyon – 2 milyon) 10.5 milyon TL'dir.

Bu durumda kurum kazancının testinde indirilemeyecek gider tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

A	Yabancı kaynaklar	125.000.000,00
B	Öz kaynaklar	75.000.000,00
C=A-B	Aşan kısım	50.000.000,00
D=C/A	Aşan kısma isabet eden tutar	% 40
E	Faiz ve kur farkı gideri (Yatırım maliyetine eklenen tutar hariç)	10.500.000,00
F= DxE	Aşan tutara isabet eden gider	4.200.000,00
G= Fx%10	Gider kabul edilmeyen faiz ve kur farkı tutarı	420.000,00
H=Gx %25	Geçici/Kurumlar vergisine etkisi	105.000,00

III-UYGULAMADA ÖZELLİKLİ DURUMLAR

1.01-01-2013 Tarihinden Önce Yapılan Borçlanmalara İlişkin Finansman Giderleri

1.1.2013 tarihinden itibaren (bu tarih dahil) sağlanan yabancı kaynaklara ilişkin olarak mahiyet ve tutar itibarıyla 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren kesinleşen gider ve maliyet unsurları gider kısıtlamasına tabi tutulacak, ancak finansman gideri kısıtlamasına ilişkin kanuni düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1.1.2013 tarihinden önce sağlanan finansman hizmetleri veya akdedilen kredi sözleşmeleri nedeniyle oluşan finansman giderleri kısıtlamaya tabi olmayacaktır.

2. Finansman Gideri Yanında Finansman Gelirinin de Bulunması Durumu

Finansman giderlerinin yanı sıra finansman geliri de elde etmiş olan mükelleflerin gider kısıtlaması uygulamasında söz konusu gelir ve giderlerini birbiri ile mukayese etmek suretiyle netleştirmeleri mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla finansman giderleri brüt olarak dikkate alınmaktadır.

Ancak aynı kaynağa ilişkin olarak bir hesap dönemi içindeki aynı veya farklı geçici vergilendirme dönemlerinde oluşan kur farkı gelir ve giderleri mahsuplaştırılarak işlem tarihi veya dönem sonu itibarıyla bu kaynağa ilişkin net

kur farkı gideri doğması halinde bu tutar finansman gideri kısıtlamasında dikkate alınacaktır.

3. Vade Farkları ve Köprü Kredilerin Durumu

Satış bedelinin belirli bir vade sonunda ödenmesine ilişkin olarak, bilançolarda izlenen satıcılar vb. hesaplar için finansman gideri hesaplanmaması başka bir deyişle vade farkı hesaplanmaması halinde bu işlemler için ayrıştırma yapılmayacak ve satış bedelinin belirli bir kısmı gider kısıtlamasına tabi tutulmayacaktır. Satıcı hesaplarının değerlemesinden kaynaklanabilecek kur farkları ise gider kısıtlaması kapsamında değerlendirilecektir.

İşletmelerce banka vb. kurumlardan temin edilen kredilerin, bu işletmelerin üzerinde herhangi bir finansman yükü kalmaksızın grup şirketlerine aktarılması halinde, bu kredilere ilişkin finansman gideri, krediyi devralan ve fiilen kullanan şirket bünyesinde finansman gider kısıtlamasında dikkate alınacaktır.

4. Yıllara Sâri İnşaat ve Onarım İşleri ile Uğraşan Mükelleflerde Finansman Gider Kısıtlaması

Gider kısıtlamasına konu olan ve Yıllara Sâri İnşaat ve Onarım İşleri ile alakalı olarak önceki dönemlerde aktifleştirilen maliyet unsurları Yıllara Sâri İnşaat ve Onarım İşlerinin bittiği yıl dikkate alınacak ancak 1 Ocak 2021 tarihinden önce mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmiş finansman giderleri kazancın hangi yıl beyan edildiğine bakılmaksızın gider kısıtlamasına konu edilmeyecektir.

5. Adi Ortaklıklarda Finansman Gider Kısıtlaması

Finansman gider kısıtlaması uygulamasında adi ortaklıklar, adi ortaklığı oluşturan ortaklardan ayrı bir birim olarak kabul edilecek ve adi ortaklığın finansman giderleri, adi ortaklığın ortakları tarafından doğrudan kendi finansman giderlerine dahil edilmeyecektir.

Bilançolarında yabancı kaynak tutarı öz kaynak tutarını aşan adi ortaklıklarda, aşan kısma münhasır olmak üzere, aynı şekilde hesaplanan finansman gider kısıtlaması ortakların hisseleri oranında verecekleri beyannamelerinde KKEG olarak dikkate alınacaktır.

6.36 Seri No.lu KDV Tebliği Finansman Gider Kısıtlamasında KDV Durumu

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 30. maddesinin d bendi uyarınca, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarına göre kazancın tespitinde indirimi kabul

edilmeyen giderler dolayısıyla ödenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır.

03.06.2021 tarihinde yayımlanan 36 sayılı KDV Tebliği ile finansman gider kısıtlamasına ilişkin düzenlemenin KDV Kanunu'nun 30/d maddesi hükmü ile paralellik arz etmediği açıklanmış, doğrudan işletmenin faaliyeti ile ilgili olan giderler dolayısıyla yüklenilen KDV'nin indirim konusu yapılamaması, KDV'nin temel prensibi olan işle ilgili giderler için yüklenilen vergilerin mükellef üzerinde kalmaması prensibi ile çeliştiğinden KDV Kanunu'nun 29/5 inci maddesinin verdiği yetki çerçevesinde kısıtlanan giderlere ilişkin olarak, Kanun'un 30/d maddesi hükmünün uygulanmaması uygun görülmemiştir,

Dolayısıyla finansman gider kısıtlaması dolayısıyla KVK ya göre kurum kazancının tespitinde indirimi kabul edilmeyen veya GVK ya göre gider yazılması mümkün bulunmayan finansman gider tutarlarına isabet eden KDV tutarları indirim konusu yapılabilecektir.

IV- DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Finansman Gider kısıtlamasının amacı esas itibariyle firmaların finansman ihtiyaçlarını borçlanma yerine öz kaynakları ile finanse etmelerini teşvik etmek ve öz kaynaklarını güçlendirmek olarak ifade edilmekle birlikte bu yolla vergi gelirlerinin artırılması da amaçlanmaktadır.

Bununla birlikte Platformda yapılan tartışmalar sonucu aşağıda belirtilen eleştiri ve tereddütlere yol açan hususlar tespit edilmiştir;

1.Finansman gider kısıtlamasının düzenleyici işlem olan Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın yürürlüğe girdiği tarihte değil de 1.1.2013 tarihinden itibaren temin edilen krediler için de uygulanması, yabancı kaynak kullanarak finansal planlamada bulunan ticari işletmeler için hukuki ve finansal belirsizliğe yol açacak ve bu suretle anayasal ilkelerden olan hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesi ihlal edilebilecek niteliktedir.

Esasen Cumhurbaşkanlığı Kararında 01.01.2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi kazançlarına uygulanmak üzere ifadesi yer almakta, 2013 yılından itibaren alınan kredilere uygulanacağına ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Tebliğde yer alan 1.1.2013 tarihinden itibaren (bu tarih dahil) sağlanan finansman hizmetleri veya akdedilen kredi sözleşmeleri nedeniyle oluşan finansman giderlerine kısıtlamanın uygulanacağına ilişkin ibare nedeniyle geriye dönük olarak borçlanmaların dikkate alınmış olması hukuka aykırı olduğu gibi mükelleflerin işletme planlamalarına da ters düşmektedir.

Bu nedenle Cumhurbaşkanlığı Kararının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kullanılmaya başlanan yabancı kaynaklara ilişkin giderlerin kısıtlamaya esas alınması hukukiliğin gereğidir.

2. Tenkidi gerektiren bir diğ er husus Tebliğ ile ihracattan kaynaklanan finansman yükünü üstlenmeyip, tüm finansman yükünü imalatçılara veya tedarikçilere aktaran sektörel dış ticaret sermaye şirketlerine ilişkin yapılan finansman gider kısıtlaması uygulanmayacağına ilişkin düzenlemedir. Oysa Bu hususun kanunla belirlenmesi gerekir. Nitekim kanun hükmünde kısıtlama uygulanmayacak kurumlar sayılmış bulunmaktadır. Tebliğ ile uygulama kapsamı dışında tutulan kurumların genişletilmesi hukuka aykırı bulunmaktadır. Bu uygulama aynı zamanda sektörel dış ticaret şirketi olup da aynı nitelikte bulunmayan diğ er mükellefler nezdinde de eşitsizlik doğurabilecektir.

3. Sermaye piyasası kurumları keza yasa hükmünde yer almadığı halde Tebliğ ile kapsam dışında bırakılmıştır. Yasada olmayan esasa yönelik bir hususun tebliğ ile düzenlenmesi hukuka aykırılık oluşturmaktadır.

4. Tebliğde yapılan yabancı kaynaklar tanımı pek belirleyici değildir. Örneğin verilen çekler yabancı kaynak karakterinde midir değildir açık değil. Tebliğde yabancı kaynak tanımının yer alan kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakların toplamı denildiğine göre dahil edilmemesi gerektiği gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Diğ er yandan öz kaynak mukayesesi yapılması, kısa ve uzun vadeli borçlanmalar dikkate alındığında, 300- 400 kodlu hesaplarda yer alan finansman gideri adı altında hiçbir ödeme yapılmayan unsurların da mukayesede dikkate alınması durumunda gerçek finansman giderinin üzerinde finansman gideri ortaya çıkmaktadır. Borç miktarı ne kadar yükselirse kıyaslamada fark o miktarda yükselir ve sonuçta kısıtlanacak gider miktarı yani Kanunen Kabul Edilmeyen Gider tutarı mükellefin gerçek finansman giderinin üstünde olmaktadır.

5. Yasada finansman giderleri kısıtlaması hüküm altına alınırken giderlerin "kullanılma" sından söz edilmektedir. Oysa bazı gider unsurları ödenecek maaş hesabı veya ödenecek vergiler hesabı henüz ödeme yapılmadığı için yabancı kaynaklar kapsamında görülmektedir.

Ayrıca finansman gideri kısıtlaması uygulamasında kambiyo zararlarının da kapsam içine alındığı görülmektedir. Her türlü dövize dayalı borçların değerlendirildiği ve yasada kullanılma ifadesi geçmesi nedeniyle tebliğde değerlemelerin de kapsama dahil edildiği görülmektedir. Yani her çeşit döviz ve dövize dayalı borçlar da değerlendirme içine girmektedir. Bu ise aşan kısmı artıran bir unsur olmaktadır.

Bunu önlemek için fiktif kur farklarının dikkate alınmaması gerekir. Kaldı ki kur farklarının finansman giderine dahil tutulurken diğ er taraftan KDV ye tabi tutulması da bir çelişki yaratmaktadır.

6. Yıllara sâri inşaatlarda stok maliyetlerine giren ve henüz satışa konu edilmemiş stok maliyetlerine giren gider kalemlerinin kısıtlama kapsamına girmemesi gerekmele birlikte bu konuda tebliğde bir açıklama olmaması zaafiyet doğurmaktadır.

Öz kaynak mukayesesi yapılması, kısa ve uzun vadeli borçlanmaları dikkate alındığında, 300- 400 kodlu hesaplarda yer alan finansman gideri adı altında hiçbir ödeme yapılmayan unsurların da mukayesede dikkate alınması durumunda gerçek finansman giderinin üzerinde finansman gideri ortaya çıkacaktır. Borç miktarı ne kadar yükselirse kıyaslamada fark o miktarda yükselir ve sonuçta kısıtlanacak gider miktarı yani KKEG tutarı mükellefin gerçek finansman giderinin üstünde olacaktır.

Dolayısıyla bir yasa çıkarılırken ondan beklenen amacın çok iyi düşünülmesi ve buna göre yasa çıkarılması gerekir. Bu nedenle Tebliğin düzeltilmesi ve yeniden düzenlenmesi gerekir.

Sonuç itibariyle esas olarak finansal gider kısıtlaması uygulaması ile vergi hâsılatının artırılmasının sağlanması mümkün değildir, sırf vergi almak için bir düzenlemeye gidilmesi adillik prensibini de bozmaktadır.